

Miina Sirkeoja

LAPSEN LIKUNTAHARRASTUKSEN ALOITTAMINEN

Vanhempien ajatuksia lapsen liikuntaharrastuksen
valitsemisesta

TIIVISTELMÄ

Miina Sirkeoja: Lapsen liikuntaharrastuksen aloittaminen. Vanhempien ajatuksia lapsen liikuntaharrastuksen valitsemisesta.

Kandidaatin tutkielma

Tampereen yliopisto

Elinikäinen oppiminen ja kasvatus

Lokakuu 2019

Vanhempien rooli lapsen liikunnan harrastamisessa ja harrastuksen aloittamisessa on suuri. Pienen lapsen on vaikea aloittaa harrastusta ilman apua ja harrastuksen valinta saattaa lopulta olla vanhempien päätös. Tutkimus selvittää, millä perustein vanhemmat ohjaavat lapsensa kohti erilaisia liikuntaharrastuksia.

Tutkimus oli luonteeltaan kvalitatiivinen ja aineistonkeruumenetelmänä toimi eläytymismenetelmä. Kehyskertomuksia oli kaksi erilaista variaatiota. Tutkimuksen vastaajajoukon muodostivat Tampereen Normaalikoulun alakoulun 3. ja 4. luokkalaisten oppilaiden vanhemmat (n=30). Aineistonkeruu suoritettiin e-lomakkeella, sähköisen reppuvihkopalvelu Wilman kautta. Tavoitteena oli saada vastaajajoukko eläytymään kehyskertomukseen ja kertoamaan niitä syitä, jotka ohjaisivat heitä lapsen liikuntaharrastuksen valitsemisessa. Esimerkkilajina tutkimuksessa käytettiin jääkiekkoa. Lisäksi selvitettiin myös sitä, millainen merkitys hinnalla on harrastuksen valintaan sekä ovatko vanhemmat valmiita mahdollistamaan lapsensa harrastuksen, vaikka eivät itse sitä puoltaisi.

Tutkimus selvittää niitä syitä, jotka ohjaavat vanhempia laittamaan lapsensa eri lajien tai harrastusmuodon pariin ja vastaavasti sitä, mitkä syyt vaikuttavat vanhempien negatiiviseen päätökseen lajin aloittamisesta. Tutkimus osoitti vanhempien olevan suurimmaksi osaksi sitä mieltä, että lapsi saa harrastaa sitä lajia mitä hän itse haluaa. Tärkeiksi valintaperusteiksi osoittautuivat harrastuksen hinta sekä harrastuspaikan sijainti. Tutkimuksen tiedoista hyötyvät urheilujärjestöt, seurat, liikuntapalvelut sekä lasten vanhemmat. Lisäksi se tarjoaa tärkeää ajankohtaista tietoa kasvatustieteelliselle tiedekentälle.

Avainsanat: liikuntaharrastus, eläytymismenetelmä, liikunta, urheilu, lapsen harrastaminen

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
1 LAPSEN HARRASTAMINEN	6
2.1 LIIKUNTAHARRASTUS	6
2.2 LIIKUNTA JA TERVEYS.....	8
2.3 VANHEMMAT OSANA LIIKUNNAN HARRASTAMISTA	10
2.4 LIIKUNTAHARRASTUKSEN KUSTANNUKSET	11
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	12
3.1 ELÄYTYMISEN MENETELMÄ.....	13
3.2 AINEISTON KERUU JA KEHYSKERTOMUSTEN VARIATIO	14
3.3 ANALYYSIMENETELMÄ JA TAULUKOINTI.....	17
4 TULOKSET	18
4.1 MITKÄ TEKIJÄT OVAT KESKEISIÄ VALITTAESSA LAPSELLE LIIKUNTAHARRASTUSTA?	19
4.2 ONKO VANHEMPIEN OMILLA MIELTYMYKSILLÄ LOPULLINEN VAIKUTUS HARRASTUKSEN VALINTAAN?	20
4.3 MILLAINEN ON HINNAN JA KUSTANNUSTEN VAIKUTUS HARRASTUKSEN VALINTAAN?	21
5 POHDINTA.....	22
5.1 JOHTOPÄÄTÖKSET	22
5.2 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	24
5.3 JATKOTUTKIMUSIDEAT	25
6 LÄHDELUETTELO	26
7 LIITTEET	29

1 JOHDANTO

Liikunnan harrastamisella on todettu olevan monia suotuisia vaikutuksia, niin aikuisilla kuin lapsillakin. Edulliset vaikutukset näyttäytyvät etenkin ihmisen elämän terveydellisillä, sosiaalisilla ja psyykkisillä osa-alueilla. Hyvinvointi on osa hyvää elämää ja enemmistö suomalaisista uskoo liikunnan voimaan, sillä Suomessa liikkuminen ja urheilu on väestön tavallisin harrastusmuoto. (Ojanen 2001, 100.) WHO -koulututkimuskyselyn mukaan, suomalaiset 11 -vuotiaat kuuluvat maailman kärkeen, kun mittarina on liikuntamäärä. Aktivisuus kuitenkin vähenee ja sijoitus tippuu, sillä 15 ikävuoden kohdalla Suomi on jo vähiten liikkuvien joukossa. (Husu, Paronen & Vasankari 2011, 49.)

Kiinnostukseni lähteä tutkimaan lasten liikuntaharrastuksia, on saanut alkunsa omista kokemuksistani liikuntaseuroissa sekä kilpaurheilukokemuksesta aina junioriurheilusta aikuisiän urheiluun saakka. Tämän seurauksena päätin rajata aiheeni ja tutkia tarkemmin juuri sitä hetkeä, kun lapsi on aloittamassa liikuntaharrastusta.

Tutkimuksessa keskeistä on löytää niitä tekijöitä, jotka ovat merkittävässä asemassa vanhempien valitessa lapselleen liikuntaharrastusta. Mitkä teemat ovat keskeisiä valintaprosessissa ja millaisia syitä valinnalle ilmenee. Aiempaa tutkimusta täysin samasta aiheesta ei löytynyt, mutta se on hyödyllinen esimerkiksi urheiluseuroille ja muille lasten liikuntapalvelujen tarjoajille. Tutkimus tuo tietoa siitä, miten liikuntapalvelut voivat kehittää toimintaansa, ja kohdentaa tai markkinoida tarjontaansa tulevaisuudessa. Myös vanhemmat hyötyvät tutkimuksesta, sillä he voivat peilata tuloksia omaan ajatteluunsa ollessaan tilanteessa, jossa lapsi haluaa aloittaa uuden liikuntaharrastuksen. Lisäksi tutkimus etsii syitä ja tarjoaa vastauksia kasvatustieteelle ja sen tutkimuskentälle.

Tämä tutkimus keskittyy tarkemmin siihen hetkeen, kun vanhemmat ja lapset yhdessä tai erikseen ottavat puheeksi liikuntaharrastuksen aloittamisen. Aiempaa tutkimusta löytyy laajalti liikunnan positiivisista vaikutuksista terveyteen, sosialisatioon ja lapsen kasvuun sekä oppimiseen. Aihetta sivuten on lisäksi tutkittu kilpaurheilun vaikutusta lapseen ja nuoreen, liikunnan vaikutusta oppimiskykyyn ja koulumenestykseen sekä joukkuelajien harrastamisen hyötyjä. Vanhempien osallisuutta lapsen harrastuksessa on myös tutkittu, joka on myös tämän tutkimuksen kannalta olennainen asia.

1 LAPSEN HARRASTAMINEN

Tässä luvussa käsitellään lapsen harrastamista ja liikuntaharrastuksen teoriaa sekä tutkimuksen lähtökohtia ja näkökulmia. Tämä tutkimus keskittyy erityisesti juuri liikunnan harrastamiseen, mutta on syytä muistaa, että organisoitua vapaa-ajan harrastustoimintaa löytyy runsaasti myös liikunnan ja urheilun ulkopuolelta. Tässä luvussa avataan myös aiempaa tutkimusta ja keskeisiä käsitteitä määrittelemällä niitä. Lisäksi käsitellään liikuntaseurojen toimintaa ja harrastuksen kustannuksia. Teorialuvussa selviää, millaisia vaikutuksia liikuntaharrastuksella on lapseen sekä millainen on vanhempien rooli lapsen liikunnan harrastamisessa.

Vuonna 2018 tehdyn kyselyn mukaan jopa 89% lapsista ja nuorista ilmoittaa harrastavansa jotain, kun kysymys on esitetty muodossa: ”Onko sinulla jokin harrastus, aivan mikä tahansa?” (Hakanen & Myllyniemi 2019, 55). Suomessa lapsille on tarjolla monenlaista harrastustoimintaa. Liikunnan ja urheilun lisäksi lapsi voi harrastaa ohjatusti esimerkiksi erilaisia taidelajeja, kuten kuvataidetta, musiikkia ja teatteria. Osa harrastustoiminnasta on maksullisia, mutta tarjolla on myös ilmaisia harrastuksia. (infofinland.fi.) Harrastuksena tosin voidaan pitää kaikkea säännöllisesti tapahtuvaa toimintaa, vaikka se ei olisi ohjattua.

2.1 Liikuntaharrastus

Vuosina 2009 ja 2010, lähes kaikki Suomen lapset ja nuoret harrastivat joissain määrin urheilua. Suosituin laji oli jalkapallo, ja sen jälkeen suosituimpina tulivat pyöräily, uinti, juoksulenkkeily ja hiihto. (Husu ym. 2011, 21.) Tämän tutkimuksen kannalta katsoin tärkeäksi ja keskeiseksi määritellä liikuntaharrastuksen käsitteen, sillä se on merkittävässä osassa tässä tutkimuksessa. Vaikka ihminen

liikkuu monin eri tavoin arjessaan, on liikuntaharrastus määriteltävä erikseen. Laakso (1981) on määritellyt liikuntaharrastuksen seuraavasti: *”Liikunnallisen vaihtoehdon toistuvaa, tietoista valitsemista silloin, kun valinnalle on ominaista pysyväisluonteinen motivaatio itse toimintaa (liikuntaa) tai sen seurauksia kohtaan”*.

Liikunnan käsitteellä tarkoitetaan fyysistä aktiivisuutta, joka on aikaansaatu ihmisen omalla lihastyöllä tarkoituksellisesti (Laakso 1981, 15). Tässä tutkimuksessa on syytä korostaa nimenomaan aktiivista liikuntaan osallistumisen merkitystä, sillä pelkkä harrastaminen voidaan käsittää monella tavalla. Liikuntaharrastus perustuu henkilökohtaiseen mielenkiintoon ja motivaatioon, ja se tapahtuu yksilön vapaa-ajalla. Lisäksi se voi olla liikunnallisen vaihtoehdon valitseminen muissa kuin vapaa-ajan toiminnoissa. Stebbins on määritellyt harrastukseksi englannin kielisen *serious leisure* käsitteen. Tällöin harrastukseen osallistutaan säännöllisesti ja se on harrastajalleen tarpeeksi mielenkiintoinen, jolloin pitkän ajan kuluttua harrastaja on valmis kehittämään itseään ja hankkimaan tarvittavat erikoistaidot. (Stebbins 2007, 30.)

Tässä tutkimuksessa olennaista on lasten osallistuminen organisoituun liikuntaan, jolloin tärkeäksi huomion kohteeksi muodostuvat urheiluseurat. Suomalainen urheiluseuratoiminta on muuttunut suuresti viimeisten vuosikymmenien aikana. Samalla kun omaehtoinen liikunta ja hyötyliikunta ovat vähentyneet, on vastaavasti organisoidusti harrastaminen kasvattanut suosiotaan, etenkin lasten ja nuorten osalta. Noin 40-45 prosenttia kaikista 3-18 -vuotiaista on mukana seuratoiminnassa vuosittain. (Mäenpää 2016, 30—31.) Urheiluseuroissa harrastaminen kuitenkin vähenee iän lisääntyessä. 7-14 -vuotiaat lapset liikkuvat kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan urheiluseuroissa eniten. Jopa 55% kyseisen ikäluokan lapsista ilmoitti harrastavansa liikuntaa urheiluseuran toiminnassa, vähintään kerran viikossa. 15-18 -vuotiaiden ikäryhmässä vastaava prosentti enää vain 34, eli vain kolmannes. (Husu ym. 2011, 22.)

Mäenpään mukaan urheiluseurojen ammattimaistuminen on nähtävissä Suomessa etenkin valtalajien keskuudessa kasvukeskusten suurseuroissa. Monien seurojen toiminta on vuosikymmenten saatossa monimuotoistunut, laajentunut sekä moniarvoistunut. Kilpaurheilun lisäksi on yleistä, että seurassa toimii myös harrasteurheilun ja -liikunnan ryhmiä niin aikuisille kuin lapsillekin.

Kun seuratoiminta laajentuu, syntyy paljon uutta toimintaa ja liikettä, mutta myös sekaannuksia yhdystoiminnan rajoista. Ongelmiksi muodostuvat yleensä jäsenten määrittelyt ja vastuuhenkilöiden vastakkainasettelut sekä järjestödemokratia. (Mäenpää 2016, 32—33.)

2.2 Liikunta ja terveys

Liikunnan suotuisat vaikutukset terveyteen ja psyykeeseen ovat kiistattomat. Fyysinen aktiivisuus ja liikunta voivat tuottaa niin välittömiä kuin pitkäaikaisiakin hyötyjä terveydelle. Duodecimin mukaan terveystoiminta parantaa esimerkiksi heikentynyttä sokeriaineenvaihduntaa, vahvistaa luustoa, helpottaa stressinhallintaa, alentaa kohonnutta verenpainetta ja korkeaa kolesterolia sekä pienentää liikapainoa. Puhuttaessa lapsista ja nuorista, kyse on etenkin kasvuun vaikuttavista ja ennaltaehkäisevistä tekijöistä. (Duodecim.)

Lasten liikunnan tärkeimmiksi terveydellisiksi perusteiksi voidaan Fogelholmin (2005) mukaan sanoa tuki ja liikuntaelinten kehittyminen, psykososiaaliset vaikutukset sekä liikuntatottumusten muotoutuminen ja säilyminen aikuisuuteen. Fyysinen passiivisuus vaikuttaa epäsuotuisasti esimerkiksi luuston kehittymiseen. Etenkin hyppyjä ja suunnanmuutoksia sisältävät lajit ennen murrosikää on todettu suotuisiksi lasten luuston kehittymisen kannalta. (Fogelholm 2005, 167.)

Nuori Suomi 2008- julkaisun mukaan, 7-18 -vuotiaiden lasten fyysisen aktiivisuuden suositus on vähintään 1-2 tuntia liikuntaa päivässä, ikään sopivalla tavalla. Suositus linjaa, että yli kahden tunnin mittaisia istumisjaksoja tulee välttää, ja että reipasta liikuntaa tulee tapahtua useissa yli 10 minuutin pituisissa jaksoissa päivän aikana. Terve lapsi pitää taukoa rasituksen käydessä liian suureksi, eikä lapsen luonnollista liikkumista ole yleensä tarve rajoittaa. (Nuori Suomi 2008, 17—18.) Vuonna 2016 kerätyn kyselyn perusteella 32% 9-15 -vuotiaista liikkuu päivittäin vähintään tunnin päivässä. Aktiivisuus on runsaampaa pojilla kuin tytöillä. (Tuloskortti 2016, 10.)

Oppimiskyky ja sen parantuminen on yhdistetty vahvasti liikuntaan ja liikkumiseen, ja liikunnan on havaittu olevan tärkeä kasvuympäristön tarjoama oppimisväylä. Liikunta auttaa oppimaan liikkumista, oppimaan itsestä liikkujana ja oppimaan itse liikunnasta. Vapaa-ajan liikunnan, runsaan fyysisen kokonaisaktiivisuuden määrän sekä hyvän kestävyyskunnan on todettu olevan yhteydessä hyvään koulumenestykseen. Hyvä menestys näkyy erityisesti matemaattisissa aineissa. (Haapala, Kantomaa, Kujala, Jaakkola & Tammelin 2017, 6.)

Fogelholmin (2005) mukaan lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen perustuu ymmärrykseen liikunnan harrastamiseen vaikuttavista tekijöistä. Tällaiset tekijät voidaan jakaa kuuteen joukkoon, jotka ovat demografiset-, psyykkiset-, käyttäytymis-, sosiaaliset-, kulttuuriset- sekä ympäristötekijät. Näiden tekijöiden avulla on mahdollista ennustaa lasten harrastusaktiivisuutta tulevaisuudessa. (Fogelholm 2005, 164.)

Tehovalmennuksesta puhuttaessa tarkoitetaan huippu-urheilijoiden kasvattamiseen pyrkimistä. Urheilulajista riippuen, harrastus muuttuu yleensä jossain vaiheessa totisemmaksi. Harjoittelu voi muuttua valmistautumiseen tulevia urheilullisia urotekoja varten, jotka tulevat vain työn ja tuskan kautta. Joukkueurheilijat jakautuvat jo nuorena iässä luusereihin ja menestyjiin, jolloin luusereille jää huonommat puitteet lajin harrastamiseen. (Honkonen & Suoranta 1999, 9—10.)

Sosialisaatiopuhe on yksi juniorijoukkueurheilun puhetapa. Siinä korostetaan joukkueen merkitystä kunnan kansalaisien kasvattamisessa, joka viittaa yhteiskunnan käyttäytymisnormeihin. Vanhemmat perustelevat joukkueurheilun hyvänä ajanviettotapana, joka pitää lapset poissa pahanteosta. (Honkonen & Suoranta 1999, 10.) Sosiaalisten suhteiden merkitystä urheilussa ja liikunnassa on syytä korostaa. Liikunnan yhteydessä tapahtuva sosialisaatio voi tarkoittaa paitsi oman toiminnan kautta tapahtuvaa normien, arvojen ja käytäntöjen oppimista, myös sosiaalistumista liikuntaan eli omakohtaisen liikuntaharrastuksen omaksumista ja sisäisen liikuntamotivaation syntymistä (Miettinen 2000, 60—61).

Lasten ja nuorten kokemuksia liikunnan sosiaalisesta merkityksestä on tutkittu Weissin ja Smithin (1999) laatimalla mittarilla. Vastaukset on tiivistetty kuuteen osa-alueeseen, jotka ovat: Arvostuksen saaminen, lojaliteetti ja

läheisyys, yhteiset asiat, toveruus ja yhdessäolo, ongelmien ratkominen ja konfliktit. (Ojanen 2001, 116—117.) Nämä osa-alueet kuvaavat paitsi ystävyysuhteita, joita liikuntaharrastuksen parissa muodostuu, mutta myös sitä, että liikunnan parissa voi syntyä konflikteja.

2.3 Vanhemmat osana liikunnan harrastamista

Lasten harrastukset vievät myös vanhempien aikaa ja vanhempien osallisuutta lasten harrastuksiin on tutkittu paljon. Osallistumista lapsen liikuntaan ja urheiluun voi olla esimerkiksi harrastuksiin kuljettamiset, kilpailujen tai harjoitusten seuraaminen ja varusteiden hankkiminen (Rautava 2003, 23). Osallistuminen on myös lapsen harrastuksen tukemista ja mahdollistamista.

Rautavan mukaan perhe ja vanhemmat voivat sosiaalista lasta viemällä häntä jo pienessä iässä liikunnallisten harrastusten pariin. Jotta liikuntaharrastuksesta muodostuisi säännöllinen, täytyy lapselta lopulta kuitenkin löytyä pysyvää motivaatiota liikuntaa tai sen seurauksia kohtaan. (Rautava 2003, 18.) Suurin osa vanhemmista seuraa lastensa urheiluharrastusta paikan päällä silloin tällöin, ja yli puolet keskustelee lasten kanssa usein harrastuksesta. Harrastuksen seuraaminen on sitä todennäköisempää, mitä aktiivisemmin lapsi harrastaa. (Rautava 2003, 63.)

Eskola ja Melin (1999) ovat jakaneet vanhempien osallistumisen neljään eri tyyppiin. Sponsorit rajaavat osallistumisensa ainoastaan kulujen maksamiseen, kun taas kuljettajat hoitavat kulujen lisäksi myös kuljetuksen harjoituksiin ja kilpailuihin. Kolmas tyyppi on penkkiurheilijat, jotka seuraavat harjoituksia ja kilpailuja. Viimeinen tyyppi on aktiivit, jotka kaikkien edellä mainittujen lisäksi osallistuvat aktiivisesti myös seuran tai joukkueen toimintaan. (Eskola & Melin 1999, 94—97.) Tällaista toimintaa voi olla esimerkiksi joukkueen valmennus- ja huoltojoukoissa mukana oleminen tai osallistuminen talkoisiin ja myyjäisiin.

Tässä tutkimuksessa voitaisiin selvittää välillisesti myös sitä, miten vanhemmat suhtautuvat siihen, että heidän tulee mahdollisesti osallistua jotenkin vapaa-ajallaan lapsen liikuntaharrastustoimintaan ja toimiiko tämä teema keskeisenä seikkana liikuntaharrastusta valittaessa.

2.4 Liikuntaharrastuksen kustannukset

Liikuntaharrastuksen hinta ja harrastuksesta aiheutuvat kustannukset nousivat aineiston pohjalta ajateltua merkityksellisemmäksi teemaksi tutkimuksen kannalta, joten aihe on syytä huomioida johdanto-osassa. Liikuntaharrastuksen kulut voidaan jakaa välittömiin ja välillisiin kustannuksiin. Välittömiä kustannuksia ovat pakolliset maksut, kuten ohjaus- ja kilpailutoiminnan kustannukset sekä lajiin kuuluvat välttämättömät välineet ja tekstiilit, kuten kilpailuasut, luistimet ja kengät. Välillisiä kustannuksia ovat matkakulut, jotka aiheutuvat harjoittelusta ja kilpailutoiminnasta, virkistystoimintakulut sekä muut sekalaiset kulut. (Puronaho 2014, 17.)

Puronahon (2006) väitöskirjan mukaan hintavimmat lajit ovat harrastajien ja heidän vanhempiansa mukaan telinevoimistelu, ratsastus, tanssi ja jääkiekko, kun taas tyytyväisimpiä harrastuksensa hintaan olivat lentopallon ja salibandyn harrastajat. Kaikissa harrastuksissa kustannukset luonnollisesti kasvavat sen mukaan, mitä pidemmälle harrastus etenee ja mitä enemmän sitä harrastaa. Esimerkiksi kilpailukulut, leirit, matkat ja uusittavat varusteet lisäävät harrastuksesta aiheutuvia kuluja. (Puronaho 2006, 120—121.) Lajit, joissa liikuntavarusteet, -tekstiilit ja -jalkineet ovat pakollisessa roolissa, on havaittu olevan merkittävä yhteys korkeampiin kokonaiskustannuksiin. Tällaisia lajeja ovat jo edellä mainitut: ratsastus, jääkiekko, hiihto ja taitoluistelu. (Puronaho 2006, 126.)

Kunnan koolla on myös yhteys siihen, kuinka paljon harrastustoimintaan käytetään rahaa. Kokonaiskustannukset sekä yksittäiskustannukset olivat suurempia kunnissa, joissa on yli 50 000 asukasta. Poikkeuksen tähän tekevät matkakustannukset, jotka ovat korkeammat pienempien kuntien harrastajilla, joissa ne muodostavat jopa neljäsosan harrastuksen kuluista. (Puronaho 2006, 134.)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää niitä syitä, jotka ohjaavat vanhempia valitsemaan lapselleen liikuntaharrastuksen. Tärkeää on myös saada tietoa siitä, tekeekö vanhempi lopullisen päätöksen alkavasta liikuntaharrastuslajista. Teoriaosassa perusteltiin liikkumisen ja urheilun hyötyjä ja avattiin, kuinka yleisesti ottaen liikuntaa pidetään hyvänä ja kannattavana harrastuksena, jonka positiiviset vaikutukset näkyvät ihmisessä sekä lyhyellä, että pitkällä tähtäimellä.

Tutkimuskysymyksiä olivat seuraavat:

- 1. Mitkä tekijät ovat keskeisiä valittaessa lapselle liikuntaharrastusta?*
- 2. Onko vanhempien omilla mieltymyksillä lopullinen vaikutus harrastuksen valintaan?*
- 3. Millainen on hinnan ja kustannusten vaikutus harrastuksen valintaan?*

Vastaajien eläytyminen kehyskertomukseen saattaisi aiheuttaa hankaluuksia vastaajille, sillä esimerkiksi ihmisten tietämys eri harrastusvaihtoehdoista ja lajeista saattaa vaihdella. Lisäksi joidenkin voi myös olla vaikea ilmaista ajatuksiaan kirjallisesti. Oletin, että vastaukset saattavat sisältää mainintoja esimerkiksi harrastuksen hinnasta, sijainnista, aikaa vievyydestä tai eri lajeihin liittyvistä uskomuksista ja yleistyksistä.

Kehyskertomuksessa mainittu jääkiekko oletettavasti herättäisi mielipiteitä joko puolesta tai vastaan. Vastaajia ei ole valittu yksittäisen tietyn ominaisuuden perusteella, sillä ainoa heitä yhdistävä tiedettävä tekijä on saman ikäiset lapset. Näin ollen vastauksia saataisiin todennäköisesti eri taustaisilta ihmisiltä. Odotin, että osan saattaa mahdollisesti olla vaikea vastata kehyskertomukseen sekä suhtautuminen tutkimukseen saattaisi vaihdella henkilöiden välillä. Aihe on lähes

kaikkia koskettava, joten tämän takia uskalsin odottaa kaikilta jonkinlaista mielipidettä asiaan. Monilla saattaa olla omakohtaista kokemusta liikuntaharrastuksista ja osan lapset saattavat todellisuudessa jo harrastaa jotain, joten perspektiiviä ja asiantuntijuutta aiheeseen on mahdollisesti enemmän.

Kehyskertomukset on pyritty rakentamaan siten, että ne ohjaavat vastaajia kertomaan omakohtaisesti tutkittavasta asiasta. Tutkimus etsii vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin, joista kaksi ensimmäistä on mahdollista selvittää sillä perusteella, millaisia teemoja ja mainintoja vastauksista löytyy. Kolmas kysymys syntyi tutkimuksen edetessä, eikä sitä ollut alun perin tarkoitus selvittää. Kehyskertomukset A ja B ovat toisiinsa nähden päinvastaiset ja tämän avulla pyritään saamaan vertailevaa tutkimustietoa kolmanteen tutkimuskysymykseen.

3.1 Eläytymismenetelmä

Tämä tutkimus on laadullinen tutkimus, jossa käytetään tutkimusmenetelmänä eläytymismenetelmää. Eläytymismenetelmä toimii hyvin juuri kasvatustieteellisessä tutkimuksessa, sillä siinä tutkitaan yleensä ihmisiä. Halusin tutkia vanhempien ajatusmaailmaa ja eläytymistä harrastuksen valintaprosessiin, joten eläytymismenetelmä sopii tutkimukseeni hyvin. Menetelmä toimii hyvin myös sen takia, koska siinä tutkitaan ihmisten suhtautumista ja asenteita. Vastaajat eivät siis varsinaisesti ole tutkimuksen kohde, vaan he muodostavat tutkittavan ilmiön (Eläytymismenetelmä 2017, 268).

Eläytymismenetelmän käyttäminen aineiston keräämiseen tarkoittaa vastauksen kirjoittamista pienimuotoisen tarinan muotoon tutkijan ohjeiden mukaan. Vastaus, eli pieni tarina, tulee kirjoittaa kehyskertomuksen synnyttämien mielikuvien pohjalta. (Eskola & Suoranta 1996, 110.) Perusidea eläytymismenetelmässä on suora imitaatio kokeellisesta ajattelusta, eli toisin sanoen yhtä tekijää varioimalla tilanteen muuten pysyessä samana, saadaan selville, miten tämä kyseessä oleva tekijä vaikuttaa tutkittavaan asiaan. Eläytymismenetelmän etuna voidaan pitää sitä, että vastaajat käyttävät ihmiselle tyypillisiä toimintatapoja, kuten ajattelua, punnintaa ja kieltä. Ajattelussa haetaan

ja ollaan kiinnostuneita samanlaisuudesta, mutta sitä ei haeta esimerkiksi kyselylomakkeen tarjoamalla muutamalla vaihtoehdolla, joista vastaaja joutuu valitsemaan itselleen vähiten sopimattoman. (Eläytymismenetelmä 2017, 267.)

Variointi on keskeistä eläytymismenetelmän käytössä. Samasta kehyskertomuksesta voi olla kaksi tai useampi versiota, jotka poikkeavat toisistaan jonkun keskeisen seikan suhteen. Näin ollen keskeiseksi nousee juuri tämän variaationvaikutuksen selvittäminen, eli kun kehyskertomuksessa muutetaan jotain elementtiä, mikä muuttuu vastauksessa. (Eskola, 1997, 7.)

Tässä tutkimuksessa kehyskertomuksista oli kaksi eri variaatiota, jotka olivat toistensa vastakohtat. Näissä kahdessa kehyskertomuksessa muuttuva elementti oli käytännössä suhtautuminen jääkiekkoon, sillä toisessa variaatiossa harrastus aloitettiin, kun taas toisessa päätettiin etsiä toinen laji. Suhtautuminen liikuntaharrastukseen positiivisena asiana oli variaatioissa sama. Suhtautuminen oli mainittuna erillisenä virkkeenä, jotta aihe pidättäytyisi tietyissä perusteluissa ja keskittyisi nimenomaan perustelemaan harrastuksen aloittamista.

3.2 Aineiston keruu ja kehyskertomusten variaatio

Tutkimus on tehty Tampereen yliopistossa ja se on osa kandidaatintutkintoa. Aineisto on kerätty Tampereen yliopiston sähköisillä e-lomakkeilla. Aluksi tarkoituksena oli mennä itse paikalle 3-4 luokkalaisten vanhempainiltoihin, mutta koska asian sopiminen osoittautui hankalaksi ja tutkimuksen aikataululla ei saatu enää sellaista järjestymään, tyydyin keräämään aineiston sähköisesti. Pelkäsin aineistonkeruusta muodostuvan ongelman, sillä sähköposteihin ja sähköisiin kyselyihin vastausprosentti saattaa olla usein huono. Loppujen lopuksi sain lähes kaikki vastaukset muutaman päivän sisällä. Aineistonkeruu tapahtui maaliskuussa 2018. Aloitin keräämisen olemalla sähköpostitse yhteydessä Tampereen Normaalikoulun rehtoriin. Tämän hyväksytyä aiheeni, hän laittoi e-lomakkeen mainitsemani ikäryhmän luokkien sähköiseen reppuvihkopalvelu Wilmaan.

Koska kehyskertomuksia oli kaksi erilaista, tehtiin e-lomakkeita myös kaksi.

Lomakkeet olivat muuten samanlaisia, mutta viimeinen kysymys, toisin sanoen kehyskertomus oli erilainen. Aineisto kerättiin Normaalikoulun 3. ja 4. -luokkalaisten vanhemmilta Wilman kautta. Valitsin tämän ikäryhmän vanhemmat siksi, että sitä vanhemmat lapset usein jo harrastavat jotain, ja sitä nuoremmat eivät ehkä ilmaise omia halujaan vielä kovin selkeästi, tai eivät ole vielä aloittamassa harrastusta. Tutkimuksen eettisyyden kannalta olisi jälkepäin ajatellen pitänyt kertoa tarkemmin vapaaehtoisuudesta ja siitä, kuinka laajalle kerätty tieto levitetään. Kysely oli nimetön, eikä e-lomakkeen avulla ole mahdollista jäljittää vastaajaa.

Oheistietona kerättiin ikä, sukupuoli, ammatti tai koulutus sekä syntymäpaikkakunta. Iän päätin kysyä siksi, että vanhempien ihmisten vastaukset saattavat poiketa nuorten aikuisten vastauksista, kuten myös korkeasti koulutettujen vastaukset vähemmän koulutettujen vastauksista. Lisäksi miesten ja naisten mieltymykset eri urheilulajeja kohtaan saattavat usein poiketa toisistaan. Syntymäpaikkakunnan päätin kysyä siksi, että Suomessa urheilulajit ovat osittain jakaantuneet aluekohtaisesti. Esimerkiksi pesäpallon suosio on huomattavan paljon suurempi Pohjanmaalla kuin muualla Suomessa. Lisäksi joissain pienemmillä paikkakunnilla ei välttämättä ole lainkaan jonkun tietyn lajin toimintaa. Taustakysymyksiä ei ole analysoitu tähän tutkimukseen, mutta niiden pohjalta voisi kehittää uusia jatkotutkimuskysymyksiä ja laajentaa jo olemassa olevaa tietoa.

Kehyskertomukset muotoilin siten, että valitsin niihin sellaiset elementit, joiden odotin tekevän vastaamisesta luonnollista ja helppoa. Jääkiekko valikoitui kehyskertomuksen lajiksi siksi, että ensinnäkin se on kaikille tuttu ja lisäksi siihen liittyy tietynlaisia kulttuurisia uskomuksia, kuten esimerkiksi joukkuehenkeen ja käyttäytymiseen liittyvät seikat sekä sukupuolittuneisuus. Jääkiekkoa saatetaan yleisesti ottaen pitää myös melko kalliina ja sitovana harrastuksena, joka saattaa osittain kaatua myös vanhempien vastuulle. Lisäksi jääkiekkoa on helppo harrastaa Tampereen seudulla ja Tampere tunnetaan kulttuurillisesti jääkiekkokaupunkina, joten vastauksia saattaisi saada paremmin aiheeseen liittyen. Ei voi myöskään unohtaa sitä, että jääkiekosta on moni suomalainen saanut itselleen menestyksekkään uran ulkomailla ja lajissa panostetaan junioritoimintaan järjestelmällisesti, joten harrastus saattaa muuttua totiseksi hyvinkin varhaisessa lapsen kasvun vaiheessa.

Teorialuvussa on perusteltu liikunnan hyödyt, joten oletuksena oli, että liikunta on lapselle hyvä ja kannattava harrastus. Näin ollen se mainittiin kertomuksessa, jotta vastaajat eivät eksyisi erikseen perustelemaan sitä vastauksissa. Kehyskertomuksien oli määrä olla lyhyitä ja napakoita ja ne pyrkivät ohjaamaan vastaajaa siten, että heidän vastauksistaan ilmenee perusteluja sille, mitkä seikat ovat tärkeitä harrastusta valittaessa. Odotettavissa oli, että monissa vastauksissa saattaisi olla mainittuna esimerkiksi harrastuksen hinta ja sijainti. Lisäksi niissä saatettaisiin sivuta vanhemman omaa mielipidettä ja mielikuvia jääkiekosta lajina sekä harrastuksena.

Kehyskertomus A:

Lapsesi haluaa alkaa harrastamaan jääkiekkoa. Olet sitä mieltä, että liikintaharrastus täytyy olla, joten päätät ilmoittaa lapsesi joukkueeseen. Eläydy tilanteeseen.

Kehyskertomus B:

Lapsesi haluaa alkaa harrastamaan jääkiekkoa. Olet sitä mieltä, että liikintaharrastus täytyy olla, mutta alat silti etsimään lapsellesi muita liikintaharrastusvaihtoehtoja. Eläydy tilanteeseen.

Kumpaankin kehyskertomukseen oli määrä saada vähintään 15 vastausta. Kyselyt laitettiin Normaalikoulun rehtorin toimesta sähköiseen reppuvihkopalvelu Wilmaan ja vastauksia tuli perille 14 tarinaan A, ja 15 tarinaan B. Kysyin A tarinaan kahta lisävastaajaa tuttavapiiristäni, sillä perusteella että heillä sattui olemaan 3. tai 4. luokkalaisia lapsia. Yhden A vastauksen jouduin jättämään huomiotta siitä syystä, että se oli täysin käyttökelvoton aineistoon. Yhden B vastauksen poistin, sillä yksi vastaaja oli lähettänyt vastauksensa, ilmeisesti vahingossa, kahteen kertaan. Lopputuloksena oli 15 vastausta A variaatioon ja 15 vastausta B variaatioon.

Monet vastaukset olivat melko lyhyitä ja napakoita. Tämä saattaa kertoa siitä, että vastaajat pitivät aihetta yksinkertaisena ja selvänä asiana. Lyhyistäkin vastauksista oli silti poimittavissa tämän tutkimuksen kannalta tärkeimpiä teemoja. Joukossa oli myös muutama hyvin pitkä vastaus, joka taas kertoo siitä, että vastaajalla on aiheesta paljon sanottavaa ja se herättää paljon perusteltuja

mielipiteitä tai intohimoa aihetta kohtaan. Osa vastaajista kertoi kokeneensa vastaamisen hankalana, mutta yrittäneensä silti eläytyä parhaansa mukaan.

3.3 Analyysimenetelmä ja taulukointi

Tämä tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen eikä siinä ole selkeää teoreettista viitekehystä, joten siinä on käytetty aineistolähtöistä analyysiä. Aineistoa ryhdyttiin käsittelemään kirjoittamalla se ensin puhtaaksi ja järjestämällä se. Vastaukset jaettiin kehyskertomusten mukaisiin pinoihin ja numeroitiin sekä koodattiin variaation mukaan, joko A tai B kirjaimella. Analyysiin otettiin mukaan vain käyttökelpoiset vastaukset.

Tämän jälkeen siirryttiin yksinkertaiseen taulukointiin. Huolimatta siitä, että eläytymismenetelmä tuottaa laadullista aineistoa, siihen voi käyttää osittain myös määrällistä analyysiä. Taulukoinnin ensimmäinen vaihe on analysointiyksiköiden nimeäminen. (Eskola 1997, 86.) Näin ollen tässä tutkimuksessa tunnistettiin ja taulukoitiin tiettyjä teemoja, kuten sitä kuinka monessa vastauksessa tuli esille harrastukseen kulkuetaisyys. Eskolan mukaan tutkija joutuu analysoimaan eläytymismenetelmän tuottamaa aineistoaan melko paljon, sillä kyseessä ei ole pelkkä mainintojen laskeminen ja rajatapaukset saattavat tuottaa päänvaivaa. (Eskola 1997, 86.) Luokittelua helpottaa mahdollisimman selkeiden luokittelukriteereiden ja tulkintasääntöjen noudattaminen, joten tässä tutkimuksessa päädyttiin siihen, että tunnistetaan usein esiin nousevat teemat ja lasketaan ne sen perusteella, kuinka ne on vastauksissa mainittu.

4 TULOKSET

Tässä tutkimuksessa eläytymismenetelmän avulla kerätyt vastaukset olivat hyvin saman tyyliisiä. Vastaukset on kirjoitettu puhtaaksi erilliseen liitetiedostoon. Kehyskertomukset on merkitty koodeilla A ja B ja vastaukset on numeroitu kirjoittamalla vastaukset puhtaaksi satunnaisessa järjestyksessä. Vastaajajoukolta kysyttiin peruskysymykset, joiden pohjalta voisi kehitellä uusia tutkimuskysymyksiä tai tutkimussuuntauksia. Peruskysymyksinä olivat vastaajan ikä, paikkakunta, ammatti sekä kuinka monta lasta perheeseen kuuluu.

Aineistosta nousi odotetusti esiin tiettyjä teemoja, jotka selittävät vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tiettyjen avainsanojen avulla vastauksia on teemoiteltu ja taulukoitu (n=30). Alla yksinkertaiset taulukot numeroilla 1 ja 2.

TAULUKKO1: Vanhempien ratkaisu aloitetaanko jääkiekko vai ei

saa aloittaa jääkiekon niin halutessaan	18
jääkiekkoa ei aloiteta	8
vastauksesta ei käy ilmi	4

TAULUKKO2: Mitkä tekijät vaikuttavat harrastuksen valintaan

hinta	15
sijainti ja kuljetus	7
harrastuksen ajanvienti	5
jääkiekon lajikulttuuri	5
kilpailuhenkisyys (negatiivisena seikkana)	3
joukkueen vanhempaintoiminta	2

4.1 Mitkä tekijät ovat keskeisiä valittaessa lapselle liikuntaharrastusta?

Tässä tutkimuksessa asetettuun ensimmäiseen tutkimuskysymykseen voidaan selvittää vastaus etsimällä aineistosta keskeiseksi nousevia teemoja. Kehyskertomuksella yritettiin ohjata vastaajia kuvailemaan mielikuviaan jääkiekon aloittamisesta tai toisen harrastuksen etsimisestä. Hinta oli selkeästi useimmin mainittu päätökseen vaikuttava seikka. 15 vastaajaa (n=15/30) ilmoitti hinnan ja kustannukset perusteluissaan tärkeäksi, ja joko piti jääkiekkoa kalliina harrastuksena, tai oli sitä mieltä, että lapsen liikuntaharrastuksen tulisi olla kohtuu edullinen tai ilmainen.

Harrastuspaikan sijainti ja sinne liikkuminen oli toiseksi yleisin perustelu. Sijainnin tai harrastukseen omatoimisen liikkumisen ilmoitti tärkeäksi kriteeriksi selkeästi 7 vastaajaa. Perheet, joissa on useita lapsia ja töissä käyvät vanhemmat, eivät välttämättä ehdi kuljettaa lasta kauas harjoituksiin. Kolmessa vastauksessa olikin kerrottu harrastuksen kriteeriksi bussilla tai muuten omin avuin harrastukseen kulkeminen.

"Emme suuressa perheessä työssäkäyvinä vanhempina ehdi kuljettaa lapsia harrastamaan. Etenkään kun pieniä ei voi jättää yksin kotiin. Siksi liikuntaharrastuksiinkin tulisi päästä bussilla helposti. Varustekassin kanssa ei niin helppoa mennä jäähallille. Lisäksi se on kallista.---" (B24)

Myös harrastuksen ajallinen kuormittavuus nousi keskeiseksi perusteeksi, sillä kolme vastaajaa ilmoitti olevansa sitä mieltä, ettei treenejä saa olla liikaa. Odotettua pienemmälle huomiolle jäi vanhempien aktiivitoiminta sekä harrastuksen kilpailuhenkisyys.

Jääkiekkoon liittyvät mielikuvat ja kulttuuri nousivat esiin viidessä vastauksessa (n=5/30). Yhdessä vastauksessa vastaaja kertoi olevansa huolissaan jääkiekossa esiintyvistä päävammoista ja yksi vastaajista luonnehti jääkiekkoa jopa väkivaltalajiksi. Mielikuvat olivat odotettuja, ja se oli myös yksi peruste sille, miksi juuri jääkiekko valittiin kehyskertomuksen esimerkkilajiksi.

4.2 Onko vanhempien omilla mieltymyksillä lopullinen vaikutus harrastuksen valintaan?

Vastaukset jakaantuivat luonteeltaan siten, että karkeasti tulkittuna kolmestakymmenestä vastauksesta kahdeksan (n=8/30), kertoo ettei halua lapsensa aloittavan jääkiekkoharrastusta, ja 18 (n=18/30) haluaa mahdollistaa sen lapsen oman mielenkiinnon osoittamisen perusteella. Useissa vastauksissa korostettiin, että lapsi saa kokeilla sitä harrastusta, mitä itse eniten haluaa. Loput vastauksista (n=4/30) perustelivat asiaa, mutta niistä ei ollut selkeästi luettavissa aloitettaisiinko harrastus vai ei. Tämä on myös eläytymismenetelmän yksi heikkous, sillä joitain vastauksia voi olla vaikea tulkita tai luokitella tietyksi vastaukseksi. Todellisuudessa kyseisen tilanteen tullessa vastaan, vanhemmat saattaisivat myös toimia eri tavoin kuin ennalta eläydytyissä vastauksissa.

Selkeästi suurin osa oli sitä mieltä, että lapsen oma mielenkiinto on tärkein ja mahdollisuuksien mukaan pyritään toteuttamaan ja tukemaan sitä harrastusta, jota lapsi itse ilmaisee haluavansa. Osa vastaajista kertoi ensin ehdottavansa muita lajeja, mutta lopulta kuuntelevansa ensisijaisesti lapsen toivomusta harrastusta valittaessa.

” Toki hän saa kokeilla lajia, mikäli tämä ei ole kaikki muutkin harrastavat jääkiekkoa. Todellisuudessa toivomme, että laji löytyy jostain älykkäämmästä lajista ja näin kävikin.” (A01)

” Onneksi on muitakin liikuntalajeja, joista lapseni ovat ihan itse löytäneet omansa. He saavat täyden tukeni valintaansa. Heidän valintansa on eri, kuin omani, mutta se on heidän tahtonsa.” (A09)

4.3 Millainen on hinnan ja kustannusten vaikutus harrastuksen valintaan?

Kolmatta tutkimuskysymystä ei alkuperäisessä ideapaperissa tai tutkimussuunnitelmassa ollut lainkaan, mutta päätin lisätä sen omaksi kysymykseksen, sillä mielestäni se vaatii oman huomionsa. Tutkimusaineisto osoittaa selvästi, että kustannukset ovat isossa osassa pohdintaa, kun harrastuksen aloittamista suunnitellaan. Jopa 15 vastaajaa, eli puolet vastaajista, ilmoitti selkeästi, että harrastuksen hinta vaikuttaa päätökseen tai puhui vastaavasti kustannuksista kalliiseen sävyyn. Jääkiekko lajina tuntui olevan tunnetusti kallis harrastus, muun muassa varusteiden takia. Yksi vastaaja myös tuskaili ”varusterumbaa” mainitsematta hintaa vastauksessaan. Yksi vastaaja tosin pohti jääkiekon harrastamista omatoimisesti ulkojäillä, ilman joukkuetoimintaa, jolloin lapsi saisi harrastaa lajia halutessaan, ilman kalliita kausimaksuja. Eräs toinen vastaaja taas kertoi tietävänsä Tampereella olevan syksyisin maksuttomia kokeiluja, joissa saisi kokeilla eri lajeja.

”Korkeiden kustannusten vuoksi en pysty jääkiekkoharrastusta kustantamaan. Annan lapselle muita vaihtoehtoja, ja kuuntelen silti erityisesti lapsen mielenkiinnon kohteita Pyrin selittämään reilusti lapselle tilanteen ja antamaan hänelle silti mahdollisuuden johonkin toiseen haluamaansa liikuntaharrastukseen, joka ei ole niin kallis.” (B29)

” Harrastus on kallis, aikaa vievä ja väkivaltainen, ja kaiken lisäksi vaatii vanhemmilta todella paljon (kuskaamiset aamutuimaan treeneihin, myyjäiset, pelimatkat jne).---” (B31)

5 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää niitä syitä, jotka vaikuttavat vanhempien päätöksiin lasten liikuntaharrastuksen aloittamisesta. Tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita etenkin 10-12 -vuotiaiden lasten vanhempien suhtautumisesta liikuntaharrastuksen valintaan. Tutkimus tuo uutta hyödyllistä tietoa esimerkiksi liikuntaseuroille, vapaaehtoistoiminnalle sekä lasten vanhemmille.

5.1 Johtopäätökset

Tutkimus osoittaa, että suurin osa vanhemmista on lopulta sitä mieltä, että lapsi saa harrastaa sitä lajia, mihin itse osoittaa kiinnostusta. Vain muutama vastaaja oli ehdottomasti kieltämässä jääkiekon aloittamista ja useammassa vastauksessa toistui lause: ”Lapsi saa kokeilla sitä lajia, mitä hän itse haluaa”. Vaikuttaa siis siltä, että vaikka vanhempi itse ei kyseisestä lajista pitäisi, lapsi saa silti sitä harrastaa.

Uskon, että mikäli olisin käyttänyt erilaista aineistonkeruumenetelmää, olisivat vastaukset olleet silti hyvin samankaltaisia. Esimerkiksi haastattelun tuloksena olisi luultavasti toistuneet samat teemat, kuin keräämissäni narratiiveissa, eli harrastuksen hinta, kulkuetäisyys, ajanvienti ja lajikulttuuri. Mikäli olisin käyttänyt ohjattuja kysymyksiä, olisin taustatutkimuksen pohjalta asettanut ohjattuihin kysymyksiin vastausvaihtoehdoiksi juuri kyseisiä teemoja. Tällöin olisi kuitenkin ollut varmasti helpompi tulkita etenkin sitä, aloitetaanko harrastus vai ei. Eläytymismenetelmän vaikeaselkoisuuden takia 4 vastausta jäi tulkitsematta tämän kysymyksen osalta.

Teoriaosasta voidaan havaita, että kalleimmat harrastukset tutkitusti ovat taitoluistelu, ratsastus, hiihto sekä tässä tutkimuksessa kehyskertomuksessa käytetty jääkiekko. Tämä on selvästi ihmisten tietoisuudessa, sillä jääkiekkoa kuvailtiin kalliiksi lajiksi monessa vastauksessa. Myös itselläni oli jääkiekkoharrastuksen hinnasta kallis mielikuva, jonka takia valitsin sen esimerkkilajiksi tutkimukseen. Vaikka 15 vastaajaa pohti vastauksessaan hintaa ja kustannuksia, ei kaikkia 15 voida kuitenkaan rinnastaa täysin siihen, että harrastus jäisi aloittamatta kalliin hinnan takia. Tämän takia voidaan tulkita, että hinta on isossa osassa liikuntaharrastuksen aloittamisprosessia, mutta lopullinen päätös on kuitenkin perheen priorisoinnista kiinni.

Mikäli olisin valinnut kehyskertomuksen esimerkkilajiksi jonkun muun lajin kuin jääkiekon, olisin todennäköisesti saanut erilaisia vastauksia. Ainoastaan jo jääkiekon korvaaminen jalkapallolla, olisi saattanut tuoda erilaisia vastauksia, sillä jalkapallo on suosittu laji niin tyttöjen kuin poikienkin keskuudessa ja lisäksi liikuntaharrastuksena edullisempi. Mikäli laji olisi ollut jokin esteettinen tai taiteellinen laji, kuten esimerkiksi tanssi tai taitoluistelu, olisi myös se varmasti huomattu vastauksissa, esimerkiksi sukupuolittuneisuuden ja erilaisen lajikulttuurin vuoksi.

Mielenkiintoinen havainto oli, kuinka eläytymismenetelmän kehyskertomusten variaatio muutti vastauksia. Kun kehyskertomuksessa muuttui jotain, eli tässä tapauksessa harrastuksen aloittaminen, muuttui myös vastauksissa jotain. A -kehyskertomuksen vastaukset keskittyivät enemmän perustelemaan sitä, kuinka lapsi saa harrastaa sitä lajia mitä haluaa, vaikka vanhemmat itse eivät olisikaan jääkiekon kannalla. B -kehyskertomuksessa taas keskityttiin perustelemaan miksi jääkiekkoa ei aloiteta, jolloin esiin nousi enemmän negatiivisia perusteluja.

Yhtenä johtopäätöksenä tein myös havainnon siitä, kuinka osa vanhemmista suhtautui lapsensa liikuntaharrastukseen selvästi intohimoisemmin ja osa vähemmän kiinnostuen. Yksi vanhempi jopa kumosi kehyskertomuksessa mainitun lauseen: ”Olen sitä mieltä, että liikuntaharrastus tulee olla” ja kertoi olevansa täysin eri mieltä. Yhdessä vastauksessa taas paistoi into jääkiekkoa ja jalkapalloa kohtaan, ja vastauksessa jopa kerrottiin, että jääkiekko aloitettaisiin nimenomaan Ilveksen riveissä.

5.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Erityisesti ihmisiin kohdistuvat tutkimukset tulee toteuttaa tiettyjä periaatteita noudattaen. Kaksi tärkeää käsitettä ovat luottamuksellisuus sekä anonymiteetti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.) Tämä tutkimus on suunniteltu ja pyritty toteutettavaksi hyvää tieteellistä tapaa ja eettisiä periaatteita noudattaen, joten molemmat käsitteet on huomioitu tutkimuksessa. Vastaajilta ei missään tutkimuksen vaiheessa kysytty nimeä tai henkilöllisyystietoja, joten henkilöllisyyden paljastuminen on käytännössä erittäin vaikeaa.

Jälkeenpäin ajateltuna, olisin voinut suunnitella aineistonkeruun ja esitellä tutkimuksen paljon tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin, niin Normaalikoulun rehtorille, kuin vastaajajoukollekin. Liitteissä on nähtävissä sähköposti, jonka lähetin rehtorille, kuin myös e-lomakkeeseen kirjoittamani viesti. Mainitsin viestissä tekeväni kandidaatintutkielmaa ja mitä tutkin, mutta en kertonut kuinka laajaan käyttöön aineistoa käytän, enkä maininnut käyttäväni aineistoa ainoastaan itse. Syy tähän on puhtaasti se, että unohdin kertoa edellä mainitut seikat. Saaranen-Kauppisen ja Puusniekan (2006) mukaan on tutkimuksesta kerrottava tutkittaville sitä enemmän, mitä isommat riskit tutkimukseen liittyy. Tässä tutkimuksessa riskit ovat kuitenkin hyvin pienet, sillä kukaan ei joudu vaaraan, eikä sen vuoksi ei tarvitse poistua kotoa tietokoneen äärestä lainkaan.

Kuitenkin tutkimuksen kannalta on mielestäni läpinäkyvää pohdiskelua, että kerron unohduksen pohdintaluvussa, enkä jätä sitä kokonaan käsittelemättä. Lisäksi tutkimuksen pienimuotoinen muovautuminen on kerrottu avoimesti, esimerkiksi kolmannen tutkimuskysymyksen lisääminen. Kysely oli kokonaan anonyymi ja vastaajien henkilöllisyyden selvittäminen olisi jälkikäteen erittäin vaikeaa, tosin ei mahdotonta. E-lomaketta ei pääse näkemään muut kuin minä, omilla tunnuksillani. Vastaajat pääsivät vastaamaan sähköpostilinkeistä, mutta eivät nähneet muiden vastauksia.

5.3 Jatkotutkimusideat

Tutkimuksen edetessä kohti loppuaan, alkoi syntyään uusia tutkimuskysymyksiä aiheeseen liittyen. Metodiluvussa kerrottiin, että kehyskertomukseen eläytymisen lisäksi vastaajilta kysyttiin syntymäpaikkakunta, ikä, sukupuoli, perheen lasten lukumäärä, sekä ammatti tai koulutus. Näiden peruskysymysten pohjalta olisi mielenkiintoista tutkia esimerkiksi sitä, onko suhtautuminen harrastukseen kulkemiseen millään lailla riippuvainen syntymäpaikkakunnasta. Tarkemmin muotoiltuna, ovatko suurista kaupungeista tulevat tottuneempia pidempään siirtymämatkaan tai erilaisten kulkuneuvojen käyttämiseen, kuin pienemmistä kaupungeista tulevat.

Kuten aiemmin todettu, harrastuksen hinta nousi jopa aiempaa olettamusta merkityksellisemmäksi tekijäksi tutkimuksen teemaan nähden. Näin ollen myös koulutus ja ammattikysymyksen pohjalta voisi selvittää enemmän esimerkiksi vanhempien työpaikkoja ja tulotasoa, joka saattaa hyvinkin olla merkittävässä yhteydessä lasten harrastamiseen ja liikuntaharrastusten valintaa. Tähän liittyen olisi mielenkiintoista tietää, kuinka perheessä priorisoidaan lasten liikuntakuluja tulotasosta riippumatta, ja kuinka paljon liikuntaharrastukseen ollaan valmiita panostamaan rahallisesti.

6 LÄHDELUETTELO

Eskola, J. 1997. Eläytymismenetelmäopas. Tampere: Tampereen yliopisto.

Eskola, J. Karayilan, S. Kaski, T. Lehtola, T. Mäenpää, T. Nishimura-Sabi, O. Oede, A. Rantanen, M. Saarinen, S. Toivikko, P. Valtonen, M. Wallin, A. 2017. Ohjeita ja kokemuksia menetelmästä kiinnostuneille. Teoksessa Eläytymismenetelmä 2017. Perusteema ja 11 muunnelmaa. J, Eskola. T, Mäenpää. A, Wallin. Tampere University Press. Tampereen Yliopistopaino Oy. Juvenes Print. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0597-0> (Luettu 15.9.2019).

Eskola, J. & Melin, H. 1999. Urheilevien lasten ja vanhempien monet roolit. Julkaisussa: Höntsyä vai tehovalmennusta? Kirjoituksia joukkueurheilun junioritoiminnasta. Tampere: Tampereen yliopisto.

Eskola, J. Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.

Fogelholm, M. 2005. Lapset ja nuoret. Teoksessa: Terveysliikunta. Fyysinen aktiivisuus terveyden edistämässä. Duodecim. UKK- instituutti. Jyväskylä: Gummerus.

Haapala, E. Kantomaa, M. Kujala, T. Jaakkola, T. Tammelin, T. 2017. Liikunnan ja oppimisen vuorovaikutusta kartoittamassa. Liikuntatutkimus on avannut uusia näkymiä liikunnan ja oppimisen yhteyksiin. Liikunta & Tiede. 54. 4/17.

- Hakanen, T. Myllyniemi, S. Salasuo, M (toim.). 2019. Oikeus liikkua. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja nro 61. <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2019/02/Lasten-ja-nuorten-vapaa-aikatutkimus-Oikeus-liikkua.-Verkkojulkaisu.pdf> (Luettu 25.10.2019).
- Honkonen, R. Suoranta, J. 1999. Höntsyä vai tehovalmennusta?: kirjoituksia joukkueurheilun junioritoiminnasta. Tampereen yliopisto.
- Husu, P. Paronen, O. Suni, J. Vasankari, T. 2011. Suomalaisten fyysinen aktiivisuus ja kunto 2010. Terveyttä edistävän liikunnan nykytila ja muutokset. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja. 2011.15.
- Huttunen, J. 2019. Mitä terveys on? Lääkärikirja Duodecim. Kustannus Oy DuodecimTerveyskirjasto. https://www.terveyskirjasto.fi/kotisivut/tk.koti?p_artikkeli=dlk00903. (Luettu 20.9.2019).
- Infonland. Lasten ja nuorten harrastukset. <https://www.infofinland.fi/fi/elama-suomessa/vapaa-aika/lasten-ja-nuorten-harrastukset> (Luettu 15.10.2019).
- Laakso, L. 1981. Lapsuuden ja nuoruuden kasvuympäristö aikuisiän liikuntaharrastuksen selittäjänä: retrospektiivinen tutkimus. Jyväskylän yliopisto. Studies in sport, physical education and health 14.
- Miettinen, M. 2000. Haasteena huomisen hyvinvointi. Miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II. Tutkimuskatsaus. Jyväskylä. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124. Jyväskylä.
- Mäenpää, P. 2016. Urheiluseuratoiminnan kaksi visiota. Vuonna 2050 suurseurat toimivat omilla erityisillä markkinoillaan. Liikunta & Tiede 53 (4), 22—33.

- Nuori Suomi 2008. Fyysisen aktiivisuuden suositukset kouluikäisille 7-18 -vuotiaille. Lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijaryhmä 2008. Reprotalo Lauttasaari Oy.
- Ojanen, M. Svennevig, H. Nyman, M. Halme, J. 2001. Liiku oikein, voi hyvin. Liikunnan merkitys hyvinvoinnille. Helsinki: Liikuntatieteellinen seura.
- Puronaho, K. 2006. Liikuntaseurojen lasten ja nuorten liikunnan markkinointi. Tutkimus lasten ja nuorten liikunnan tuotantoprosessista, resursseista ja kustannuksista. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.
- Puronaho, K. 2014. Drop- Out vai throw- out. Tutkimus lasten ja nuorten liikuntaharrastusten kustannuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2014:5.
- Rautava, P. 2003. Vanhemmat paljon vartijoina. Vanhempien merkitys 5. luokan oppilaiden liikuntaharrastuksessa. Jyväskylän yliopisto.
- Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/> (Luettu 9.10.2019).
- Stebbins, R. 2007. A perspective of our time. Serious leisure. New Brunswick & London: Transaction Publishers. https://www.researchgate.net/publication/279449202_Serious_Leisure_A_Perspective_for_Our_Time_paperback_edition (Luettu 30.10.2019).
- Tuloskortti 2016. Lasten ja nuorten liikunta Suomessa. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 318. Jyväskylä: LIKES-tutkimuskeskus. <https://www.likes.fi/filebank/2501-tuloskortti2016-web.pdf> (Luettu 25.10.2019).

7 LIITTEET

Liite 1(1)

Hei

Olen kasvatustieteiden kandidaattiopiskelija Tampereen Yliopistosta ja kerään aineistoa tutkimukseeni. Aiheeni on: Vanhempien syyt ja kriteerit lasten liikuntaharrastuksen valitsemisessa. Olen kiinnostunut erityisesti siitä, millä perusteella vanhemmat valitsevat lapselleen liikuntaharrastuksen.

Pyytäisin sinua vanhempana vastaamaan nopeaan e-lomakkeeseen. Koko toimitukseen menee aikaa vain muutama minuutti. Vastaukselle ei ole minimi/maksimi määrää, tärkeintä on tilanteeseen eläytyminen.

Riittävän aineiston saaminen olisi tutkimukselleni erittäin tärkeää ja olen hyvin kiitollinen jokaisesta vastauksesta.

Terveisin:

Miina Sirkeoja

kasvatustieteiden yksikkö

Tampereen yliopisto

Liite 2 (2)

Hei

Olen kandiopiskelija Tampereen yliopiston kasvatustieteiden yksiköstä ja olen aloittamassa kandidaatin tutkimukseni aineistonkeruuta. Aiheeni on Vanhempien syyt ja kriteerit lapsen liikuntaharrastuksen valitsemiseen. Minun tulisi tavoittaa n. 3-4 luokkalaisten lasten vanhempia ja saada vastauksia vähintään 30 kappaletta. Kysyisin olisiko mahdollista päästä vierailemaan koulunne vanhempainiltoihin/muihin vastaaviin tapahtumiin, jotta saisin kerättyä vastauksia. Sähköposti/wilma viesti on myös mahdollinen, mutta opiskelukavereiltani kuulemien kokemusten mukaan vastausprosentti on niissä vähäinen. Olisin kiitollinen, jos jompikumpi mahdollistuisi.

Tutkimusmenetelmäni on eläytymismenetelmä, jonka avulla kerään vastauksia lasten vanhemmilta. Vastaajien tehtävänä on eläytyä antamiini kehyskertomuksiin ja kirjoittaa vastaus niiden pohjalta, eli ikään kuin jatkaa lyhyttä (n. 3 lauseen mittaista) kehyskertomustani.

Uskoisin että koko tilanteeseen menee noin 15-20 minuuttia.

Kiitos vastauksestanne. -Miina Sirkeoja